ॐ नमः शिवाय

संक्षिप्त श्री शिवलीलामृत

लेखक

गिरीश सुधीर मोडक

ॐ

|| संक्षिप्त श्री शिवलीलामृत ||

: लेखक व प्रकाशक :

गिरीश सुधीर मोडक
११७६, सदाशिव पेठ, श्रीकृपा अपार्टमेंट,
लिमयेवाडी, पुणे ४११०३०

: आवृत्ती :

महाशिवरात्री शके १९३५
२७ फेब्रुवारी २०१४

अनुक्रमणिका

प्रस्तावना

पूज्य श्रीधरस्वामी नाझरे यांनी इ. स. १७२२ मध्ये 'शिवलीलामृत' हा ग्रंथ बारामतीजवळ कऱ्हेकाठी एका मंदिरात बसून लिहिला. हा रसाळ ग्रंथ म्हणजे ऋग्वेदांतर्गत स्कंदपुराणातील ब्रह्मोत्तरखंडाचे मराठी भाषांतर असून प्रस्तुत रचनेत चौदा अध्याय व सुमारे २४५० ओव्या आहेत.

त्यानंतर कोण्या अज्ञात कवीने ३२५ ओव्यांचा १५ वा अध्याय मूळ ग्रंथात समाविष्ट केला. अशा रीतीने एकूण २७७५ ओव्या व १५ अध्यायांनी युक्त असे हे प्राकृतात रूढ झालेले 'शिवलीलामृत' लहान पोथीरूपात पाहिल्यास त्याची पृष्ठसंख्या सुमारे ४७० भरते. सदर रचनेची जनमानसात रुजलेली पारायण पद्धती पाहता रोज दोन अध्याय अशा प्रकारे सुमारे एका सप्ताहाचा कालावधी सहसा एका पारायणास लागतो.

रोज संपूर्ण पारायणासाठी लागणारा वेळ काढणे शक्य नसल्यामुळे जर शिवभक्तीची मनापासून आस असेल तर केवळ अकरावा अध्याय म्हणून देखील पुण्य प्राप्त होते व या अध्यायाच्या पारायणाने रोज रुद्र केल्याचे श्रेय मिळते असे पूज्य श्रीधरस्वामी त्याच अध्यायात सांगतात.

वास्तविक पाहता संपूर्ण ग्रंथामध्ये जो भाव दडलेला आहे त्याची उकल करता असे लक्षात येते की नानाविध आपत्तींना सामोरे जात असता अनन्य भावाने परमेश्वराची उपासना केल्यास दुःखांचा परिहार होतो व अंती मोक्षपदाची प्राप्ती होते. मूळ कवीला वेगवेगळया प्रकारे दाखले देऊन एकच गोष्ट वाचकांपर्यंत पोहोचवायची आहे की जीव व शिव या जरी एकाच नाण्याच्या दोन बाजू असल्या तरीही जर शिवाची मनापासून भक्ती केली तर जिवाचे आपोआपच कल्याण होईल. 'श्री शिवलीलामृताचा' मतितार्थ जरी हा असा असला तरी प्रत्येक अध्याय वेगळा आहे, वेगवेगळया पौराणिक पात्रांना समर्पित आहे व प्रत्येकाची गोडी अवीट आहे.

त्यामुळे त्या सदाशिवाने माझ्या मनात आणले की संपूर्ण शिवलीलामृताचे संक्षिप्त रूप लिहिले तर थोडक्या शब्दांत व थोड्या

वेळात पूर्ण ग्रंथाचे पारायण करणे शक्य होईल. याच इच्छेपोटी श्री शंकरांनी आशीर्वाद देऊन माझ्याकडून हे 'संक्षिप्त श्री शिवलीलामृत' लिहून घेतले.

प्रस्तुत रचनेत देखील १५ अध्याय असले तरीही अभंगसंख्या ७८५ असून पृष्ठसंख्या २६ आहे. त्यायोगे हे संक्षिप्त रूप एकूण अक्षरसंख्येनुसार मूळ शिवलीलामृताच्या सुमारे एक सप्तमांश भरते. (वाचकांनी कृपया हे लक्षात घ्यावे की मूळ रचनेत ओव्या आहेत तर संक्षिप्त रूपात अभंग आहेत. मूळ ओ व्यांमध्ये अक्षरसंख्या सुमारे ४२ आहे तर प्रस्तुत रचनेतील प्रत्येक अभंगात सुमारे २२ अक्षरे आहेत.) अशा प्रकारे संक्षिप्त रूप बनवत असताना प्रत्येक अध्यायाचा मूळ गाभा तोच ठेवला गेला आहे. एखादी गोष्ट मनावर बिंबविण्याकरिता मूळ कवीने जे खूपच विस्तृत विवेचन केले आहे त्यातील मुख्यत्वे करून काय करावे व काय करू नये हा भाग तसाच ठेवून त्याच्या परिणामांना काही ठिकाणी जाणीवपूर्वक बगल दिली गेली आहे.

उदाहरणार्थ द्वितीय अध्यायात व्याध हरणाच्या कथेत 'जे दुसऱ्याच्या गायी चोरतात ते अल्पायुषी होतात' किंवा 'जे धन्याचा विश्वासघात करतात ते पुढील जन्मी कुत्रा होतात' या दोन संकल्पनांमध्ये गायी चोरू नयेत अथवा धन्याचा विश्वासघात करू नये हा गाभा तर अल्पायुषी होणे किंवा कुत्रा होणे हे परिणाम. भयानक परिणाम कथन केले की गाभा लक्षात राहतो हा जर उद्देश असेल तर नुसता गाभा मनात ठसला व त्याप्रमाणे वागले तरीही वाईट परिणाम आपोआपच टळतील किंवा चांगले परिणाम आपोआपच होतील अशी या संक्षिप्त रूपामागील संकल्पना. असो...

सदर रचना सर्वांना नक्कीच आवडेल व संपूर्ण शिवलीलामृताचे सारग्रहण त्यांस कमी कालावधीत करणे शक्य होईल अशी खात्री आहे. परंतु ते वाचण्याअगोदर जर एकदा 'श्री शिवलीलामृत' किंवा गोष्टीरूप 'श्री शिवलीलामृत कथासार' याचे वाचन केले तर सर्व संदर्भ नीट लागतील याची नोंद घ्यावी. कृपया अभिप्राय कळवावा ही विनंती.

-गिरीश सुधीर मोडक /९४२०८६१७४५/gsmodak@yahoo.com

श्री

अध्याय पहिला

पंचाक्षरमंत्र महात्म्य (दाशार्ह आख्यान)

करोनी वंदन | गणेशाचे प्रति | शिवाचे चरित्र | ऐकावे जी ||1||
अनादी अनंत | तूचि परब्रह्म | हेरंबाचा तात | जगत्पती ||2||
अविनाशी आणि | भक्तवल्लभही | त्रिशूळपाणि तू | विश्वंभर ||3||
उमेचा तू पती | ब्रह्मांडनायक | भक्तांचे रक्षण | करीतसे ||4||
बारा ज्योतिर्लिंगे | रूपाने जो स्थित | वर्णन करणे | अग्निदिव्य ||5||
धरित्री कागद | जलधीची शाई | कल्पतरूरूपी | लेखणीही ||6||
जरी घेवोनिया | बसली शारदा | वर्णन करीत | शंकराचे ||7||
आशीर्वादा विण | शक्य नाही कोणा | ग्रंथाचे लेखन | कदापीही ||8||
विष्णूच्या वर्णिल्या |अनंत त्या लीला |ग्रंथात या ऐका |शिवलीला ||9||
शिवलीलामृत | काव्य असे थोर | पातकांचा नाश | करीतसे ||10||
अद्‌भूत हे काव्य | करिता श्रवण | लक्ष्मी नांदतसे | स्वगृहात ||11||
दीर्घायुरारोग्य | इच्छित संतती | चारधाम यात्रा | घडतसे ||12||
! नमः शिवाय | जरी श्रेष्ठ मंत्र | गुरू मुखातून | घेणे योग्य ||13||
मथुरा नरेश | दाशार्ह नृपती | त्याची थोर ख्याती | त्रिखंडात ||14||
कर्तव्यतत्पर | पराक्रमी शूर | विद्या कलावान | मधुभाषी ||15||
कलावती त्याची | होती पट्टराणी | नितांत सुंदर | अर्धांगिनी ||16||
कामातुर राजा | नंदन कामने | धाडी निमंत्रण | महालात ||17||
सांगोनी कारण | शिवाराधनेचे | टाळी आज्ञा जरी | पतिव्रता ||18||
बळे घेता तिला | स्वबाहूपाशात | नृपालाचे तन | होरपळे ||19||
पुसता कारण | सांगे कलावती | दुर्वासांची भक्ती | तिच्या मनी ||20||
गुरुमुखातून | शिवपंचाक्षर | ऐकोनी पावन | ज्ञानी झाली ||21||
राजाचे शरीर | शिवभक्तीविना | गुरूभक्तीविना | अपवित्र ||22||
दाशार्ह विनवी | स्वतःच्या भार्येस | तूचि शिवमंत्र | मज द्यावा ||23||
कलावती तेंव्हा | सांगे भूपाळास | गर्गमुनींद्वारा | दीक्षा घ्यावी ||24||
त्वरित दोघेही | गर्गमुनींपाशी | शरण येवोनी | उभे ठाले ||25||
यमुनेत स्नान | होवोनी पावन | शिवाचे पूजन | कर्ते झाले ||26||
तदनंतर त्या | गर्ग महर्षींनी | राजास दिधला | शिवमंत्र ||27||
दाशार्ह नृपती | झालासे सज्ञान | पापरूपी काक | त्यजुनिया ||28||
षड्रिपू वासना | द्रोह हत्या भेद | दुराचार सारे | झाले दूर ||29||

गुरुविण व्यर्थ | सर्वांचे जीवन | सुखाचे कारण | तोचि गुरू ||30||
शिवपंचाक्षर | ॐ नमःशिवाय | त्याच्या योगे सर्व | भव मुक्त ||31||
जे कोणी ऐकेल |दाशार्ह आख्यान |शिव त्याचा राही |पाठीराखा ||32||
संपूर्ण जाहला | प्रथम अध्याय | नमन करूया | शंकरास ||33||

श्री

अध्याय दुसरा

महाशिवरात्री महात्म्य (मृग-व्याध आख्यान)

जाणतेपणाने | किंवा नकळत | प्राणिमात्रे घेता | शिवनाम ||1||
होतसे प्रसन्न | तोचि भोळासांब | करीतसे नाश | संकटांचा ||2||
महाशिवरात्र | शुभदिन अती | करिता जागर | पुण्य फार ||3||
उपास धरोनी | बिल्व पत्रांयोगे | पूजिता शंकर | पाप नाश ||4||
विंध्य गिरी वरी | प्राणी हत्येपायी | भिल्ल तो बुडाला | पातकात ||5||
महाशिवरात्री | शिकारीस गेला | वाटेत पहिले | शिवधाम ||6||
गर्दीतून तोच | पुढे पुढे गेला | टाळोनी दर्शन | शंकराचे ||7||
शिवभक्तांचीच | करीत नक्कल | नकळत त्याच्या | मुखी नाम ||8||
मावळता दिन | तयास दिसले | कमळासहित | सरोवर ||9||
काठावर त्याच्या | घनदाट झाडी | होते सर्व तेही | बिल्ववृक्ष ||10||
शिकार साधण्या | चढोनी बैसला | एका वृक्षावर | भुकेलेला ||11||
वामहस्ते त्याच्या | धनुष्य व बाण | उजव्या हाताने | पाने तोडी ||12||
खालती टाकोनी | तोडलेली पाने | समोर मोकळी | जागा करी ||13||
त्याच वृक्षाखाली | होते शिवलिंग | तयावर पडे | बिल्व पत्र ||14||
भिल्ला नकळत | घडे शिवपूजा | महाशिवरात्री | उपवास ||15||
अनाहूतपणे | मुखी त्याच्या होते | रात्रभर एक | शिवनाम ||16||
तयामुळे त्याचे | दोष निवारण | होऊ लागले की | आपसूख ||17||
उलटता तोची | रात्रीचा प्रहर | सावज तयास | दिसलेकी ||18||
सुंदर हरिणी | जलाचे प्राशन | करण्यास आली | काठावर ||19||
बाण सोडणार| भिल्ल तिच्यावर | तोची त्यास सांगे | थांबावया ||20||
म्हणे ती हरिणी| आहे मी गर्भिणी | करू नये हत्या | तू बा माझी ||21||
दश लाख विप्र | हत्येचे पातक | लागेल तुला या | हत्येपायी ||22||
भिल्ल तेंव्हा तिला| विचारे सत्वर | कशामुळे तू गे | ज्ञानी झाली ||23||
मग ती हरिणी | सांगे स्वयंकथा | कशी आली रंभा | पृथ्वीवर ||24||
शिवाचे पूजन | गेली विसरून | सोडोनिया व्रते | वैकल्येही ||25||

रूपाच्या गर्वाने | दूर केले देव | हिरण्य दानव | प्रिय झाला ||26||
शिवाने तेधवा | दिला तिला शाप | सख्यांसह जाई | मृत्यू लोकी ||27||
हिरण्यासहीत | सख्यांबरोबर | रंभा आली अशी | अरण्यात ||28||
मागता उ:शाप | शिव बोले तीस | तपानंतर तू | होशी मुक्त ||29||
सांगुनी वृत्तान्त | व्याधा सविस्तर | करे ती विनंती | सोडण्याची ||30||
जन्म देवोनिया | मम बालकांना | येते परतून | तुझ्यापुढे ||31||
वेदपराङ्ग्मुख | ब्राह्मण अथवा | गुरूचा निंदक | अधर्मीही ||32||
वर्मावरी घात | दुसऱ्या देवोन | काक बनतात | झडकरी ||33||
वाईट गुरु तो | होतसे पिंगळा | गाईंना चोरणे | महापाप ||34||
नवऱ्याची निंदा | सेवकांना त्रास | धर्माचा विटाळ | मनी जाणा ||35||
घरामध्ये चोरी | अतिथीची चेष्टा | मातापित्या त्रास | कुलक्षण ||36||
घेतली शपथ | लागतील पापे | वरील सर्वांची | मजलागी ||37||
सोडोनिया देई | मृगकामिनीस | शिवपूजा चालू | नकळत ||38||
चाहूल लागता | दुसऱ्या मृगाची | तीर सोडण्या तो | होई पुढे ||39||
पती भेटीसाठी | भावूक हरिणी | मागे जीवदान | व्याधापाशी ||40||
अती विध्वंसक | भित्रा तो क्षत्रिय | संत देव निंदा | करिती जे ||41||
स्वगृही कलह | प्रेताची कुचेष्टा | देहाचा विक्रय | महापाप ||42||
असता कृतघ्न | जंताचा तो जन्म | खोटा साक्षीदार | नरकात ||43||
अडविता पाणी | वेदना असह्य | स्व राजाची निंदा | क्षुधाक्षय ||44||
मोडता देऊळ | जाती हात पाय | छळता पत्नीस | अर्धांगवात ||45||
वृक्षांचे छेदन | बुडवी जो धन | एकाकी संसारी | रममाण ||46||
नसे दानशूर | करी जो विद्वेष | गोवध जो करी | महापापी ||47||
परस्त्रीस त्रास | स्वगुरूचा त्याग | सूर्याची कुचेष्टा | कष्टप्रद ||48||
करता कोणाच्या | मृत अपत्याची | निष्कारण चेष्टा | त्रास होई ||49||
जर नाही आले | झणी मी परत | उपरोक्त पापे | माझ्या माथी ||50||
ऐकोनी शपथ | द्रावले हृदय | व्याध सोडी तीस | पतीकडे ||51||
त्याच क्षणी त्यास | सुंदर हरीण | पुनःश्च दिसले | तळ्याकाठी ||52||
सावरे धनुष्य | पाहुनी ते मृग | करी विनवणी | निषादास ||53||
भक्तीपराङ्ग्मुख | द्रव्य जो चोरतो | उपवास विना | नरकात ||54||
मूर्तीभंजकही | गुरुद्रोही तथा | पालकांना त्रास | कष्ट देई ||55||
परस्त्रीची चेष्टा | आप्तेष्टांची हत्या | गो ब्राह्मण वध | पातक ते ||56||
शिवध्यान त्यागे | बधिर तो होई | प्रसाद वंचित | आखडे तो ||57||

अशी सर्व पापे | मम डोईवर | जर नाहीं आलो | परतून ||58||
मृगासही सोडी | फिरून तो व्याध | शिवपूजा चालू | अखंडीत ||59||
नकळतपणे | महाशिवरात्र | जागून काढली | व्याधाने त्या ||60||
चार वेळा पूजा | अनाहूतपणे | त्याची सर्व पापे | होती भस्म ||61||
फुटले तांबडे | पुन्हा एक मृग | व्याधास दिसले | काठावर ||62||
बोले तेंव्हा मृग | कोवळी पाडसे | भुकेली असती | माझ्या घरी ||63||
फिरून येईन | दूध हे पाजून | मग मम हत्या | करावी जी ||64||
गुरांचा जो चारा|जाळी उगा सारा| गाय ब्राह्मणाला| तिष्ठवी जो ||65||
कलह करे जो | साधूंचाही द्वेष | ग्रंथांची ही चोरी | बळे करी ||66||
अती जो कंजूष | भुजंग तो बने | दान जो न करी | दुय्यम तो ||67||
द्विजाची कुचेष्टा | करी तो अधम | भोळा सांब तेंव्हा | कोपतसे ||68||
अशी सर्व पापे | यावी मम माथी | फिरून जर मी | नाही आले ||69||
ऐकोनी शपथ | धाडी तीस व्याध | लेकरांकरिता | अरण्यात ||70||
स्वकार्ये करून | मृग कुटुंब ते | येतसे परत | व्याधाकडे ||71||
अहमहमिका| त्या सर्वांच्यामध्ये| कोणाचा तो जीव| आधी जावा ||72||
पाहुनी व्याधाचे | हृदय द्रावले | देतसे सर्वांना | जीवदान ||73||
अवतरे तेंव्हा | शिवाचे विमान | मृगांसह व्याध | उद्धरला ||74||
जे कोणी ऐकेल | व्याधाचे आख्यान | उत्तम ते फळ | मिळे त्यास ||75||
संपूर्ण जाहला| द्वितीय अध्याय| नमन करूया | त्रिनेत्रास ||76 ए 109||

श्री

अध्याय तिसरा

गोकर्ण क्षेत्र महात्म्य (मित्रसह आख्यान)

साष्टांग नमन | करोनी शिवास | सूत सांगे आज | एक कथा ||1||
इक्ष्वाकू कुळीचा | मित्रसह राजा | सम्राट तो आला | शिकारीस ||2||
प्राणीपक्षांसवे | मारला राक्षस | बंधू त्याचा पाही | दुष्कृत्य ते ||3||
सूडबुद्धीने तो | आचारी बनून | राजाकडे येई | महालात ||4||
नेमणूक त्याची | राजप्रासादात | आचारी म्हणून | तेंव्हा झाली ||5||
वशिष्ठ मुनींना | नरमांस वाढी | मित्रसह मात्र | शापग्रस्त ||6||
उलट तो शाप | देण्या ना धजला | स्वतः मात्र झाला | कल्मषपाद ||7||
सत्य ते जाणता | मुनींचा उःशाप | बारा साल तुला | त्रास आहे ||8||
राक्षस तो झाला |त्याने केली हत्या |कोवळया द्विजाची | पत्नी पुढे ||9||
पतिव्रता पत्नी | बोले त्यास तेंव्हा | रतीसुखा तू बा | मुकशील ||10||

होऊन तो कष्टी | एके दिनी आला | गौतममुनींच्या | आश्रमात ||11||
मुनीराज तेंव्हा | वर्णन सांगती | गोकर्णक्षेत्राचे | भूपाळाला ||12||
!कार रूपाने | शिवपार्वतीचा | मंगल तो वास | गोकर्ण क्षेत्री ||13||
गौतम सांगती | मित्रसह नृपा | तीर्थ निर्मितीचे | कथानक ||14||
मातेस तोषण्या | केले दशानने | शिवासाठी तप | अती उग्र ||15||
प्रसन्न तो झाला | सांब सदाशिव | म्हणे दशानना | वर माग ||16||
शिवास तो मागी | आत्मलिंग त्याचे | सुंदर स्त्रीची तो | धरे हाव ||17||
आत्मलिंगासंगे | पार्वतीही दिली | निघाला जाण्यास | लंकेमाजी ||18||
कुटुंब शिवाचे | शोकसागरात | भवानी आठवे | श्रीविष्णूस ||19||
ब्राह्मण रूपात | विष्णू रावणास | म्हणे ही म्हातारी | कुठे नेतो ||20||
खाली ठेवोनिया | त्या भद्रकालीस | रावण कैलासी | परतला ||21||
मंदोदरी रूपे | मिळेल भार्या ही | जेंव्हा ती येईल | योग्य वेळ ||22||
देवूनी वचन | त्यास त्रिनयन | धाडी तो सत्वर | लंकेमार्गी ||23||
आत्मलिङ्गासवे | करी दशानन | लंकेच्या दिशेने | मार्गक्रमण ||24||
सर्व देव तेंव्हा | करिती ते ध्यान | आठविती मनी | गजानन ||25||
घेवोनी सत्वर | गुराख्याचा वेष | रावणापुढती | गणपती ||26||
गेला तो रावण | लघुशंकेसाठी | आत्मलिंग हाती | गणेशाच्या ||27||
भरल्या जेंव्हा त्या | तीनही घटका | खाली ठेवी पिंडी | गौरीपुत्र ||28||
शंकराची ऐशी| अगाध ही लीला| स्थायी शिवलिंग| त्याच जागी ||29||
श्रीक्षेत्र गोकर्ण | महाबळेश्वर | पुण्यप्रद तीर्थ | भूलोकात ||30||
ऋषी ते सांगती | आणि एक कथा | उद्धारली कशी | चांडाळीण ||31||
कैकयद्विजाची | होती ती सुकन्या | सुमित्रा नामक | रूपवान ||32||
अत्यंत गर्विष्ठ | कुलास कलंक | गोहत्या घडली | तिच्यायोगे ||33||
शिव शिव बोले | भानावर येता | एवढेच पुण्य | गाठी तिच्या ||34||
जन्माने आंधळी | महाशिवरात्री | अन्न मागत ती | फिरतसे ||35||
हाती येता एक | बिल्वदल तिच्या | टाकून ती देई | झडकरी ||36||
बेलाचे ते पान | महाबळेश्वरी | शिवपिंडीवरी | पडले बा ||37||
लोकांचे ऐकून | मनी शिवध्यान | करू लागे तेंव्हा | चांडाळीण ||38||
अप्रत्यक्षपणे | शिवपूजनाने | अंती गाठले ते | शिवपद ||39||
मित्रसह राजा | श्रीक्षेत्र गोकर्णी | लिंगाचे पूजन | कर्ता झाला ||40||
उद्धार तयाचा | शंकराने केला | मुक्त तोचि झाला | दिव्यदेही ||41||
संपूर्ण जाहला| तृतीय अध्याय | नमन करावे | महेशाला ||42 ए 151||

श्री

अध्याय चवथा

गोपकुमार चरित्र वर्णन (विमर्शन-चंद्रसेन आख्यान)

शिव भोळासांब | भक्तांचा भुकेला | भक्तांसाठी झणी | प्रकटतो ||1||
किरात देशीचा | विमर्शन राजा | पातकी तरीही | शिवभक्त ||2||
कुमुद्वती राणी | विचारे तयास | कशासाठी करी | धर्मभेद ||3||
विमर्शन तेंव्हा | सांगे स्वभार्येस | स्वतःचाच जन्म | श्वानाचा तो ||4||
अप्रत्यक्षपणे | झाल्या प्रदक्षिणा | त्याच्यामुळे पुण्य | गाठी आले ||5||
मागील जन्मात | राणी कबूतर | ससाण्या पुढती | पळतसे ||6||
अनाहूतपणे | तीन प्रदक्षिणा | शिवास घातल्या | पुण्यप्रद ||7||
अशा पुण्यामुळे | दोघांस मिळाला | पवित्र असा तो | मनुष्यजन्म ||8||
पुढील जन्मात | कसे प्रकटणे | सांगतसे राजा | कुमुद्वतीस ||9||
सिंधू सौराष्ट्रात | होईन मी राजा | गांधार नरेश | त्या पश्चात ||10||
अवंतीचा राजा | अनार्त नरेश | पांड्यराज होईन | त्यानंतर ||11||
जया व कलिंग | राज्यांची तू कन्या | अनुक्रमे होशी | माझी पत्नी ||12||
दाशार्ही सुपुत्री | मग ती ययाती | त्यानंतर होशी | वसुमती ||13||
सातव्या जन्मात| घेऊनी हि दिक्षा | अंती जाऊ दोघे | शिवाप्रती ||14||
शिव-भजनाचा | महिमा तो मोठा | शिवनाम एक | पुण्यप्रद ||15||
उज्जैन नरेश | चंद्रसेन राजा | महांकाळ भक्त | तो निस्सीम ||16||
मणिभद्र त्याचा | जिवलग मित्र | दिव्य मणी त्यास | देता झाला ||17||
मणी बहुगुणी | सत्यास तारक | कशाची ददात | नाही राज्ञा ||18||
करोनी मत्सर | शत्रू एक झाले | चालोनिया आले | उज्जैनीवर ||19||
चंद्रसेनाकडे | मागितला मणी | सर्व नृपाळांनी | आडमुठ्या ||20||
युद्धाची सूचना | सैन्यास देवोन | राजा मात्र करी | शिवध्यान ||21||
गोपिका कुमार | चंद्रसेनाकडे | एकटकपणे | बघतसे ||22||
स्थापन करोनी | तिथून जवळ | दगडाचे एक | शिवलिंग ||23||
पूजामांडली बा | छोट्या बालकाने | मातेने तयाच्या | उधळली ||24||
मनातून दुःखी | कुमार तो झाला | प्रसन्न भक्तीने | सदाशिव ||25||
साक्षात शंकर | अवतरे तेंव्हा | घराचेही रूप | पालटले ||26||
रत्ने आणि सोने | दिव्य अलंकार | गोपिकेवरती | झळकती ||27||
घेवोनी शिवाचे | पवित्र दर्शन | राजास सांगण्या | आतुरली ||28||
प्रकटला शिव | ऐकोनिया वृत्त | चंद्रसेनाप्रति | शत्रू नत ||29||

हनुमान तेंव्हा | तिथे प्रकटला | बालका दिधला | आशिर्वाद ||30||
तयाने ठेवले | श्रीकर हे नाम | भाग्यवंत अश्या | कुमाराचे ||31||
श्रीकर वंशात | नंद घेईल जन्म | कृष्ण रूपे विष्णू | अवतरेल ||32||
ऐकून हे बोल | हनुमंताचे त्या | धन्य जाहला तो | श्रीकरही ||33||
विमर्शन आणि | चंद्रसेनाचे या | जो कोणी ऐकेल | हे आख्यान ||34||
इच्छित संतती | अमाप संपत्ती | आयुष्य आरोग्य | मिळे तया ||35||
संपूर्ण जाहला| चतुर्थ अध्याय| नमन करू या | विश्वम्भरा ||36 ए 187||

श्री

अध्याय पाचवा

प्रदोषव्रत महात्म्य (धर्मगुप्त आख्यान)

सदाशिव नाम| मुखी ज्याचे सदा | आयुष्यात त्याच्या | कमी नाही ||1||
जो कोणी करेल | प्रदोषाचे व्रत | वर्षी होय ज्ञानी | आपोआप ||2||
एका तपामध्ये | धनवान होई | कथिती महिमा | व्यासऋषी ||3||
विदर्भ देशीचा | सत्यरथ राजा | शिवपूजेप्रति | पराङ्ग्मुख ||4||
शाल्वनृप जेंव्हा | चालुनिया आला | राजा सत्यरथ | कामी आला ||5||
सुंदर तयाची | गरोदर भार्या | वणवण फिरे | रानी वनी ||6||
एका वृक्षाखाली | जन्म दिला तिने | गोजिऱ्या बाळास | सुकुमार ||7||
उमा नामे नारी | घेवोनिया जाई | यतीच्या आज्ञेने | त्या बाळास ||8||
स्वयं पुत्र त्याचे | शुचिव्रत नाम | धर्मगुप्त म्हणे | राजपुत्रा ||9||
एकचक्र ग्रामी | शांडिल्य ऋषींच्या | यज्ञासाठी गेली | पुत्रांसह ||10||
ऋषिवर तिला | करिती कथन | कशामुळे आले | दुःखभोग ||11||
सत्यरथ राजा | कोणे एके काळी | शिवपूजेतून | उठलासे ||12||
म्हणून तयास | दुःख हे लाभले | धर्मगुप्तासही | लागे पाप ||13||
प्रदोषाचे वेळी | पार्वतीसमोर | शिवशंभू स्वतः | नाचतसे ||14||
सरस्वती वीणा | पुरुहूत पावा | लक्ष्मीही छानसा | ताल धरी ||15||
यक्षपती आणि | देवी भार्गवीही | सर्वांसमवेत | पाही नृत्य ||16||
असा भाग्यप्रद | प्रदोषाचा काळ | शिवनामी तेंव्हा | व्हावे रत ||17||
शुचिव्रतानेही | जन्मात मागच्या | केल्यामुळे पापे | आता कष्टी ||18||
नंतर ते दोघे | उमेचे कुमार | शाण्डील्यांची दीक्षा | घेते झाले ||19||
पंचाक्षर मंत्र | घेती गुरुमुखे | प्रदोषाचे व्रत | ऐकोनिया ||20||
पक्षप्रदोष व | शनिप्रदोष ही | विशेष जाणावे | मुनी म्हणे ||21||
राहोनिया पूर्ण | दिन निराहार | संध्याकाळी मात्र | शिव वंदा ||22||

गोधूम लिंपित | शुद्ध भूमीवर | केळी कर्दळीच्या | मांडवात ||23||
करावे पूजन | स्थापोनिया लिंग | शुभ्र वस्त्रामाजी | शुद्धचित्ते ||24||
मुरांतक अग्नि | गणेश व सिध्दी | भैरव दिक्पाल | पूजावे जी ||25||
नंतर एकदा | धनयुक्त हंडा | शुचिव्रते बांधवा | देऊ केला ||26||
नाकारी तेधवा | धर्मगुप्त त्यासी | म्हणे शिवपूजा | शिरोधार्य ||27||
दोघेही कुमार | वनात फिरता | दिसल्या तयांना | गंधर्वकन्या ||28||
अंशुमती नामे | गंधर्वाची कन्या | म्हणे धर्मगुप्ता | स्वीकारा मज ||29||
तात संमतीने | विवाह करून | चालू लागली ती | विदर्भाकडे ||30||
दुर्मर्षणाचाही | करून पाडाव | धर्मगुप्त मग | राजा झाला ||31||
शिवभक्ती योगे | सुख भोगुनिया | प्राप्त त्यास झाला | एक पुत्र ||32||
सूरजास सर्व | राज्य देवोनिया | अंती तोही गेला | शिवपदी ||33||
धर्मगुप्ताचे हे | पवित्र अख्यान | जो कोणी करेल | श्रवण भावे ||34||
पातकांचा नाश | तयाच्या होतसे | प्रदोष व्रताने | शुध्दी होय ||35||
शिवलीलामृत| ग्रंथ घरी ज्याच्या| तयाच्या पाठीशी | शिव उभा ||36||
ग्रंथाच्या रूपाने | आम्रवृक्ष घरी | फळांचा आस्वाद | घ्यावा वेगी ||37||
संपूर्ण जाहला | पंचम अध्याय | नमन करावे | भालचंद्रा ||38 ए 225||

श्री

अध्याय सहावा

सोमवारव्रत महात्म्य (सीमंतिनी आख्यान)

मदनांतक तू | हिमाद्री जामात | गंगाधर शिव | कर्पूरगौर ||1||
नीलकंठ आणि | असुरछेदक | त्रितापहारक| भक्तसखा ||2||
इच्छित ते देशी | ध्यास तुझा घेता | तव वर्णन हे | अवघड ||3||
आर्यावर्तामध्ये | चित्रवर्मा नृप | होता तोही खूप | पुण्यवान ||4||
कन्येच्या कारणे | केल्याने नवस | प्राप्त त्यास झाली | एक कन्या ||5||
सीमंतिनी नामे | झाली ती प्रख्यात | भविष्यात होते | वैधव्य ही ||6||
शंकर कृपेने | जाई गंडांतर | पंडित बोलला | नृपाळास ||7||
अतीव सुंदर | असली तरीही | वैधव्याची चिंता | सदा मनी ||8||
याज्ञवल्क्यपत्नी | मैत्रेयी तियेस | सांगती जाहली | व्रत एक ||9||
सोमवारव्रत | पंचाक्षरमंत्र | षोडशोपचारे | शिवपूजा ||10||
ब्राह्मण सवाष्ण | पूजा मनोभावे | व्रतापासुनी या | ढळणे नाही ||11||
शिवअभिषेक | पापांचा नाशक | मंत्राक्षद पुष्प | भाग्यदायी ||12||
धूप दीप तथा | नैवेद्य तांबूल | नमन करोनी | प्रदक्षिणा ||13||

शिवनाम जप | होम व हवन | कीर्तन आणखी | शिवध्यान ||14||
नृत्य करोनिया | अलंकार द्यावे | ब्राह्मण भोजन | पापहारी ||15||
सीमंतिनी ऐसे | सोमवारव्रत | करितसे नित्य | मनोभावे ||16||
नलाचा तो पौत्र | इंद्रसेनपुत्र | चित्रांगद झाला | प्राणसखा ||17||
नेत्रदीपक तो | विवाह सोहोळा | आप्तेष्ट जाहले | अती तृप्त ||18||
आनंदे नांदती | सीमंतिनी आणि | चित्रांगद राजा | सासुरवाडी ||19||
कोण्या एका दिनी | शिकारीनंतर | नौकानयनास | नृप गेला ||20||
यमुनापात्रात | मोठ्या वादळात | अडकली नौका | उलटली ||21||
जमले किनारी | चित्रवर्मा आणि | सीमंतिनीसवे | इंद्रसेन ||22||
चित्रांगदमाता | शोकात बुडाली | न कळे कशाने | असे झाले ||23||
महाशिवरात्री | जेवण केले का | मोडले व्रत का | सोमवारचे ||24||
केला मी कधी का | विष्णू शिव भेद | धनलालसा वा | पंक्ती भेद ||25||
भुकेल्याचा घास| काढला कधी वा | सद्‌गुरूचा द्रोह | कधी केला ||26||
जाता मायदेशी | समजले त्यांस | शत्रूने स्व राज्य | बळकावले ||27||
अश्या दुःखातही | सीमंतिनीने त्या | नाही ते सोडले | कधी व्रत ||28||
चित्रांगद मात्र | पडोनी पाण्यात | नागलोकी गेला | सुखरूप ||29||
तक्षक राजास | सांगे तेंव्हा नृप | शंकरचि माझा | इष्टदेव ||30||
प्रकृती पुरुष | शिवाचा पसारा | तोचि असे खरा | मूळ गाभा ||31||
सूर्य ज्याचे नेत्र | चंद्र ज्याचे मन | विराट तो देव | शिव जाणा ||32||
तक्षके करिता | राहण्याची विनंती | चित्रांगद त्यास | विनवी तो ||33||
कृपा करूनी | तू सोड मज राजा | कुटुंबापासून | वंचित मी ||34||
ऐकुनी विनंती | सोडले तयास | यमुनेच्या तीरी | अलगद ||35||
चिंतामणीसवे | अनेक रत्नेही | नागराजे दिली | चित्रांगदास ||36||
यमुना समीप | सख्यांसमवेत | सीमंतिनी आली | स्नानासाठी ||37||
चित्रांगद तेंव्हा | ओळख ना देई | हात धरी हाती | प्रेमापोटी ||38||
सांगे तेंव्हा राजा | सीमंतिनी कानी | नाही निवर्तला | तव पती ||39||
झणी ओळखला | स्वतःचा भ्रतार | मनात आनंदी | जाहली ती ||40||
दूत गेला वेगे | निषाध पुरास | उलथवी राज्य | शत्रूचे त्या ||41||
इंद्रसेन राजा | फिरूनिया येई | पुत्रदर्शनास | वायू वेगे ||42||
चित्रवर्मा नृप | गेला हरखून | उघडी भांडार | प्रजेसाठी ||43||
दोनही देशींच्या | राज घराण्यात | झाला खरोखर | अत्यानंद ||44||
सोमवारव्रत | महापुण्यदायी | शंकराचे पदी | मिळे स्थान ||45||

अष्टपुत्रा झाली| राणी सीमंतिनी| चंद्रसेन झाला| तोही राजा ||46||
सम्राट म्हणोनी| मिळाली मान्यता| अनेक वर्षे तो| सिंहासनी ||47||
सीमंतिनीचे हे| सुंदर अख्यान| श्रवण जो करी| हर्षभरे ||48||
परतोनि येई| पती झडकरी| हरविता पुत्र| येई मागे ||49||
आयुरारोग्य व | ऐश्वर्य मिळेल| विद्या प्राप्त होय| आपसूख ||50||
संपूर्ण जाहला| सहावा अध्याय| वंदन स्वीकारा| नीलकंठा||51 ए 276||

श्री

अध्याय सातवा

जीवनोपदेश वर्णन (भद्रायू जीवदान आख्यान)

वेदमित्र द्विज | सारस्वत सखा | कुमार तयांचे | सख्खे मित्र ||1||
सुमेधा आणखी| सोमवंत नामे| असती दोघेही| विद्यावान ||2||
जाऊन भेटती| राजास ते दोघे| विद्वत्ता दाविती| असामान्य ||3||
करी आज्ञा राजा| दोहो ब्राह्मणास| एक काम खास| करण्याची ||4||
निषाद नरेश| चित्रांगद थोर| सीमंतिनी राणी| पतिव्रता ||5||
एकाने घालून| स्त्री वेष सुंदर| निषादास जाणे| दाम्पत्यरूपे ||6||
असल्याने राणी| शिवभक्त थोर| पूजन करोनी| देईल द्रव्य ||7||
त्यातील पुष्कळ| धनाची लालूच| राजा दावी दोघां| एकाएकी ||8||
जरी दोघेजण| सांगती राजास| काम करण्यास| असमर्थ ||9||
राजहट्टापाई| मानली विनंती| पोहोचले दोघे| निषाद देशी ||10||
अंतर्ज्ञानापाई| सीमंतिनीने ही| सत्य परिस्थिती| ओळखली ||11||
तरीही दोहोंस| शिव उमा रूपे| पूजिले बहुत| मनोभावे ||12||
असत्य वागोन| सोमवंताने त्या| खराच स्त्री देह| प्राप्त केला ||13||
प्रणय कामना| करू लागे नारी| सुमेधा समीप| जाऊ पाहे ||14||
झिडकारूनीया| तयाची ती इच्छा| सुमेधा राहिला| स्थिर बहू ||15||
स्थिर मनोवृत्ती| विद्वत्ता विरक्ती| निगर्वी वर्तन| शिव रूप ||16||
प्रसिद्धी पासून| पराङ्ग्मुख नर| शिव तो सत्वर| जाणावा जी ||17||
सारस्वत झाला| व्याकूळ दुःखाने| एकुलता पुत्र| स्त्री देहात ||18||
राजाला तो आता| लागे दोष देऊ| वर्तनाने त्याच्या| नृप खिन्न ||19||
केल्यावरी तप| प्रकटे पार्वती| म्हणे सीमंतिनी| भक्त थोर ||20||
काहीही बदल| नाही मज शक्य| करावा विवाह| दोघांचाही ||21||
पुत्र या दोघांचा| असेल सुंदर| एवढे वचन| मी देईन ||22||
कथा ती दुसरी| व्यास ते सांगती| अवंती पुरीच्या| मदनाची ||23||

कामातुर द्विज | पिंगला वेश्येच्या | आहारी जावोनी | करी पापे ||24||
ऋषभ नामक | शिवभक्त थोर | घरात पातले | पिंगलेच्या ||25||
करोनि पूजन | दोघांनी तयाची | मनोभावे खूप | केली सेवा ||26||
जरी या जन्मात | घडली पातके | शिवसेवेचे ते | पुण्य गाठी ||27||
दाशार्ह नरेश | वज्रबाहू पोटी | मदन जन्मला | सुमती पुत्र ||28||
सीमंतिनीकन्या | रूपात जन्मली | पिंगला फिरून | नर देही ||29||
सावत्र मातांच्या | द्वेषाने पोळला | मदन असता | गर्भ रूपी ||30||
फोडयुक्त त्वचा | घेउन जन्मला | वेदनेने सदा | तळमळे ||31||
राजाने सोडले | माय लेकरांस | निर्दयीपणाने | अरण्यात ||32||
शिव आराधना | सुमतीने केली | भेटला तियेला | वैश्य पुत्र ||33||
समवेत त्याच्या | आली वैश्यपुरा | राजाने ऐकली | हकीकत ||34||
राजा पद्माकर | सुमतीस मानी | स्वयं धर्मकन्या | देई आश्रय ||35||
सामोरी गेली ती | पुत्र वियोगाला | अती शोक करी | रडे वेगे ||36||
त्याच वेळी एक | शिवयोगी आला | सांत्वन तयाने | तिचे केले ||37||
न कळे कोणास | जन्म मृत्यू चक्र | कशापाई शोक | करिसी तू ||38||
मनुष्यजीवन | एक मृगजळ | सारे आहे खोटे | तूची जाण ||39||
वाऱ्याचा मंडप | कासवाचे दूध | मृगजळी मत्स्य | नाही शक्य ||40||
चित्रातला चोर | चोरी करी काय | तसेच आयुष्य | भासमान ||41||
मानवी शरीर | रोगांचे भांडार | अस्थी मांस यांची | एक मोट ||42||
असा अपवित्र | देह त्याची होय | गोमुत्राने शुद्धी | हेची गूढ ||43||
नदीमध्ये देख | दोन लाकडांची | थोड्या वेळासाठी | जवळीक ||44||
वृक्षावर मोठ्या | दोन पक्षी येती | काही काळासाठी | भेट घेण्या ||45||
प्रपंचरूपी या | एका वृक्षावर | जीव शिव दोन | पक्षी जाण ||46||
जीव सदा पाही | विषयात सूख | शिव तो शरण | सद्गुरूस ||47||
शिवरूप एक | असे चिरस्थायी | नरदेह आहे | अशाश्वत ||48||
ऐकून तयाचे | सदर वचन | म्हणे योग्यास ती | तूची शिव ||49||
भक्तांचा तारक | ब्रह्मांड नायक | त्रिताप हारक | असशी तू ||50||
यती सांगे तिला | मृत्युंजय मंत्र | मृत तिचा बाळ | केला जिवंत ||51||
नियमितपणे | मृत्युंजय ध्यान | करण्या सांगोन | यती गेला ||52||
होता भद्रायूचे | बारा वर्षे वय | फिरून तो आला | शिवयोगी ||53||
शिकवले त्याने | नीतीशास्त्र त्यास | केला उपदेश | आनंदाने ||54||
संपूर्ण सृष्टी ही | शिवाचेच रूप | ठेव सदा जाण | मनोमन ||55||

गो ब्राह्मण प्रजा| सर्वांचे पालन| कर्तव्य हे तुझे| सर्वप्रथम ||56||
शब्दांचा वापर| जपून करणे| सेवकांवरती| लक्ष ठेव ||57||
अतिथी व मित्र| पशू धन शेती| सर्वांचा सांभाळ| नित्य कर ||58||
गुरू व पालक| योगी ज्ञानी यांची| चुकूनही कधी| निंदा नको ||59||
षड्रिपूंचा त्याग| त्वरित करोन| शिवनामी तव| लागो ध्यान ||60||
दुर्जन खंडन| सज्जनांशी मैत्री| नीतीचे पालन| सदा घडो ||61||
योग्य तो आहार| नित्य व्यवहार| निद्रा घ्यावी रोज| नियमीत ||62||
दिलेले ते दान| केलेली सत्कर्मे| मान वा अवमान| चर्चू नये ||63||
नास्तिक व धूर्त| कपटी वा चंचल| यांची रे संगत| असू नये ||64||
संसार करोनी| रहावे अलिप्त| जसे तळ्यातले| कमलदल ||65||
प्रेमळ वर्तन| सुशांत हे मन| अंगी सदाचार| बाणवावा ||66||
विद्येसाठी दान| आपत्तीत धैर्य| रणी पराक्रम| सुलक्षण ||67||
रुद्राक्ष धारण| शिवाचे पूजन| जाण हेची तव| शिवकवच ||68||
सोमवार व्रत| शिवरात्र व्रत| प्रदोषाचे व्रत| पुण्यदायी ||69||
आप्तांसमवेत| भोजन आस्वाद| उत्तम जेवण| तेचि जाण ||70||
कुयोगात सुख| अपात्री ते दान| दुष्टाची बा पूजा| कधी नको ||71||
आनंदी जीवन| संत समागम| नेई तुज नित्य| शिवाप्रती ||72||
खातो तेचि अन्न| पितो ते जीवन| संवाद औदार्य| रत्ने जाण ||73||
करी जो वर्तन| वरील प्रमाणे| पावे तोची सूख| विनासायास ||74||
सदर अध्याय| प्रदक्षिणा जाण| कैलासात स्थित| शंकराला ||75||
संपूर्ण जाहला| सातवा अध्याय| त्रिवार वंदन| महादेवा ||76 ए 352||

श्री

अध्याय आठवा

शिवप्रसाद कथन (भद्रायू विवाह आख्यान)

गुरूच्या आज्ञेचे| सदैव पालन| भद्रायू करोन| सुखी झाला ||1||
मृत्युंजय जप| रुद्राक्ष धारण| भस्माचे लेपन| करी सदा ||2||
योगी देता झाला| तलवार शंख| शत्रू निर्दालन| करण्यास ||3||
देवोनी आशिष| कल्याणकारक| योगी तो पावला| अंतर्धान ||4||
भद्रायूचा तात| दाशार्ह नृपती| वज्रबाहू करी| प्रजापालन ||5||
चालून तो आला| मगध नरेश| हेमरथ असा| एकाएकी ||6||
वज्रबाहू झाला| पूर्ण पराभूत| आणि मनी झाला| खिन्न अती ||7||
समजता वार्ता| सुनया सहित| भद्रायू निघाला| मदतीस ||8||

योग्यास स्मरून| देती ते आव्हान| पाहून तो शत्रू| भयभीत ||9||
दैवी खड्गा योगे| संपूर्ण पाडाव| हेमरथ राजा| बंदिवान ||10||
वज्रबाहू झाला| तेंव्हा बंधमुक्त| सिंहासनी पुन्हा| बसविला ||11||
शिवयोगी सांगे| सदर ही कथा| चित्रांगद आणि| सीमंतिनीस ||12||
पद्माकर आणि| सुमती राज्ञीस| हीच गोष्ट त्याने| ऐकविली ||13||
झाले दोघेजण| कृतकृत्य अती| पुत्रांचा देखोन| पराक्रम ||14||
आज्ञा करी योगी| चित्रांगदासही| द्यावी तव कन्या| भद्रायूस ||15||
देऊन संमती| राजा आणि राणी| गुरु आज्ञा मानी| शिरोधार्य ||16||
चित्रांगद सांगे| पूर्ण कथानक| ऐकोनिया थक्क| वज्रबाहू ||17||
म्हणे चित्रांगद| भद्रायू हा तव| पुत्र असे थोर| पुण्यवान ||18||
राजा वज्रबाहू| पश्चात्ताप दग्ध| उगा दिले दुःख| पुत्रा भार्ये ||19||
संपन्न जाहला| विवाहसोहोळा| कीर्तीमालिनी अन| भद्रायू चा ||20||
सुमती जाहली| पट्टराणी पुन्हा| धन्य तो जाहला| वज्रबाहू ||21||
शिवनामी रत| भद्रायूने मग| राज्य केले पुढे| आनंदाने ||22||
करित असता| वनात विहार| राणी बरोबर| एके दिनी ||23||
आक्रोश ऐकला| एका दम्पतीचा| पती करे त्याची| विनवणी ||24||
मागे आहे पत्नी| तिच्या मागे वाघ| वाचवा तुम्ही हो| महाराज ||25||
काळ रूपी वाघ| घालोनी झडप| पत्नीस मारून| चालू लागे ||26||
द्विज लागे रडू| पत्नीशोकापाई| करी निर्भत्सना| भद्रायूची ||27||
म्हणे फुका गेली| तुझी सर्व शस्त्रे| बळ जे मिळाले| नागलोकी ||28||
कलंकिणी नारी| छळणारा पुत्र| निष्काम तो राजा| व्यर्थ आहे ||29||
शिवावीण अन्य| काही नाही सत्य| अरे तूही हेच| जाणतोस ||30||
नाही वाचवले| माझ्या पत्नीस तू| काय उपयोग| राजा तुझा ||31||
भद्रायू तो म्हणे| पुनश्च विवाह| करोनी हे विप्रा| सुखी हो तू ||32||
ब्राह्मण तो म्हणे| माझीच दे पत्नी| भद्रायू म्हणे हे| अशक्यचि ||33||
मागे विप्र त्याची| रूपवान भार्या| परीक्षाच पाही| भद्रायूची ||34||
दान देऊनिया| कीर्तीमालिनीचे| अग्नीत भद्रायू| उडी घेई ||35||
प्रकट जाहले| शिव व पार्वती| भद्रायूस म्हणे| वर माग ||36||
म्हटला भद्रायू| करावी जिवंत| कुलीन ती भार्या| ब्राह्मणाची ||37||
म्हणे सदाशिव| मीच तो ब्राह्मण| आणि मीच होतो| वाघ तोही ||38||
परतून देई| कीर्तीमालिनीस| म्हणे आता तूच| वर माग ||39||
भद्रायू तो बोले| माता तात आप्त| सर्वां देई थारा| चरणी तुझ्या||40||

कीर्तिमालिनीही| तीच इच्छा मागे| म्हटला तथास्तु| भोळा सांब ||41||
शिव व पार्वती| सांगती सर्वांस| जीव त्यांचा सदा| भक्तांपाशी ||42||
भोगुनिया सुख| याचि मृत्युलोकी| अंती सर्व जाती| शिवलोकी ||43||
जे कोण ऐकेल| भद्रायू अख्यान| त्याचे आयुष्मान| वाढतसे ||44||
पाठ जे करिती| सदर अध्याय| त्यांना विजयश्री| सदा प्राप्त ||45||
भद्रायू आख्यान| कैलास पर्वत| पारायणे त्याची| प्रदक्षिणा ||46||
संपूर्ण जाहला|आठवा अध्याय|नमन एका त्या| शिवाप्रती ||47 ए 399||

श्री

अध्याय नववा

भस्म महात्म्य (वामदेव आख्यान)

शिवनाम घोष| अती पुण्यप्रद| जन्म मृत्यू फेरा| टाळतसे ||1||
वामदेव नामे| थोर शिवभक्त| भस्म लावोनिया| राही सदा ||2||
दिगंबर रूप| सदा उपवास| मौनव्रती रत| रहातसे ||3||
एके दिन केली| त्याच्यावर चाल| ब्रह्मराक्षसाने| अचानक ||4||
वामदेवाचे त्या| अंगी लागे भस्म| दुष्ट वृत्ती त्याची| निवळली ||5||
सांगू लागला तो| स्वतःचीच कथा| कसा होता पूर्वी| दुराचारी ||6||
दुर्जय नामक| होता राजा क्रूर| केली होती पापे| अगणित ||7||
केला व्यभिचार| गेला नरकात| भोगल्या यातना| अमर्याद ||8||
तीन सहस्त्रे ती| वर्षे ही काढली| सोसत जीवन| कष्टप्रद ||9||
अनेक योनीत| नवे जन्म घेत| मग हा मिळाला| दानव जन्म ||10||
राक्षस बोलला| तेंव्हा वामदेवा| भस्माचा महिमा| सांगा वेगी ||11||
शिव भस्म स्पर्श| जणू गंगाजल| दत्ताचे दर्शन| पापे जाळी ||12||
एका ब्राह्मणाचा| झालासे उद्धार| शिव भस्म जेंव्हा| लागे अंगी ||13||
महेश बोलले| स्वतःच्या मुखाने| भस्माची पद्धती| नेमकीशी ||14||
गाईच्या शेणाच्या| घेऊन गोवऱ्या| राख ती करावी| मातीविना ||15||
शिवगायत्रीने| मंतरून तिला| अंगठ्याने वर| आधी लावा ||16||
तीन बोटांने ते| अंगास लावावे | वगळून तर्जनी| करांगुली ||17||
शिव भस्म एक| सर्वांना तारक| पाप निर्दालन| होत असे ||18||
पांचाळ नरेश| सिंहकेत राजा| त्याच्याच राज्यात| एक भिल्ल ||19||
शबर नामक| भिल्लास दिसले| पडके तुटके| शिवधाम ||20||
सिंहकेत बोले| शबर भिल्लास| भक्तीचा न करी| डामडौल ||21||
केवळ तू कर| पूजन लिंगाचे| रोज लावुनिया| चिता भस्म ||22||

भिल्ल दम्पतीने| स्थापिले शिवलिंग| चिताभस्म रोज| आणविती ||23||
शंकराने त्याची | पाहण्या परीक्षा | एके दिनी एक | युक्ती केली ||24||
मिळालेच नाही | मुळी चिताभस्म | करावी कशाने | पूजा पूर्ण ||25||
शबरी बोलली | मम देह जाळा | मिळेल आपणा | चिताभस्म ||26||
शबरीला जाळले | पूर्ण केले व्रत | शबर पूजनी | तल्लीन तो ||27||
एकार्ती नंतर | लगोलग लागे | नैवेद्य लिंगास | विनाविलंब ||28||
शबरे मारिली | स्वपत्नीस हाक | नैवेद्य आणावा | आज्ञा केली ||29||
पूर्ण विसरला | शबरी जळाली | शिव भजनी | तो रममाण ||30||
शिवाने तारिले | शबर शबरी | सिंहकेत राजा | अचंबित ||31||
एकनिष्ठतेचे | वाटल्याने कौतुक | तयास लागला | शिव ध्यास ||32||
व्रतवैकल्ये अन | सत्पात्री दानाने | अंती पोहोचला | शिवलोकी ||33||
शिवाचे भजन | शिवाचे पूजन | नित्य नेमे ध्यान | पुण्यप्रद ||34||
संपूर्ण जाहला| नववा अध्याय| धरा मनोमन | शिवध्यास ||35 ए 434||

श्री

अध्याय दहावा

उमामहेश्वर व्रत महात्म्य (शारदा आख्यान)

आनर्त देशीचा | देवरथ विप्र | शारदा तयाची | गुणी कन्या ||1||
विवाह पश्चात | सर्पदंश होता | पती तिचा गेला | मृत्यूलोकी||2||
शोक करी कन्या | गेल्याने सर्वस्व | दुःखी कष्टी झाली | कमालीची ||3||
एके दिनी होती | घरात एकटी | नैध्रुव नामे यती | घरी आले ||4||
अंध असोनही | नैध्रुव जाणती | आदर सत्कार | कन्येचा त्या ||5||
सौभाग्य व पुत्र | मिळेल ऐसा ते | देती आशीर्वाद | शारदेला ||6||
रडत बोलली | खरे नाही होणे | आपले बोलणे | विधवा मी ||7||
ऋषी मग बोले | शब्दाचिया माझ्या | सामर्थ्य बहुत | तूची जाण ||8||
नैध्रुव सांगती | ऋषींचा आशिष | असतो दिलेला | मनोभावे ||9||
क्षणात बनवी | रंकाला तो राजा | रावाचा रंक ही | त्यास शक्य ||10||
यादव संहार | नहूषाचा सर्प | शुक्र कफल्लक | शापामुळे ||11||
जमदग्नी जाळी | पुत्रांस स्वतःच्या | विप्र शापे पंडू | प्रेमाविना ||12||
ब्राह्मणाचा शब्द | समर्थ बहूत | आशीर्वाद माझा | नाही फुका ||13||
उमामहेश्वर | व्रत हे महान | तुवा ते करावे | बोले यती ||14||
चैत्रमास किंवा | मार्गशीर्ष मासी | सुरू करावे जी | शुद्ध पक्षी ||15||
सोमवार अष्टमी | किंवा चतुर्दशी | शुभमुहूर्त तो | धरूनिया ||16||

स्थापन करावे | उमा महेश्वर | षोडशोपचारे | पूजावे ते ||17||
मेहूण भोजन | दक्षिणा प्रसाद | जप तो करावा | शिवनामाचा ||18||
मनात आणावा | कैलासाधिपती | ॐकारस्वरूप | सदाशिव ||19||
कर्पूरगौर अन | भाळी ज्याच्या चंद्र | सर्वांगाला भस्म | गंगाधर ||20||
हाती धरलेली | अनेक आयुधे | सिंहासनी ऐसा | विराजीत ||21||
कंठी घालोनिया | भुजंगाची माला | बसलेला नंदी | त्याच्यापुढे ||22||
दिव्य त्याचे रूप | मनात वसावे | होवोनिया जावे | शिवरूप ||23||
मग मनी यावी | तेजस्वी पार्वती | पत्नी जी शिवाची | जगदंबा ||24||
गळा पुष्पमाळा | काळे ते कुंतल | ओठ लालबुंद | तेजस्वीही ||25||
सुंदरशी काया | लावण्य भूषणे | वज्रचूडायुक्त | दोन्ही हस्त ||26||
अंगठ्या पैंजण | जोडवी सहीत | आठवावी उमा | मनोमनी ||27||
अशा प्रकारचे | पुण्यवान व्रत | शारदा नेमाने | कर्ती झाली ||28||
सरता ते वर्ष | केले उद्यापन | तेंव्हा जगदंबा | प्रकटली ||29||
करोनिया तिची | मुक्त कंठे स्तुती | शारदा होतसे | कृतकृत्य ||30||
नैध्रुवाने केले | सत्याचे कथन | देवीची तो करी | विनवणी ||31||
म्हणे माझा शब्द | खोटा ठरू नये | आंबे देई मज | वरदान ||32||
देवी म्हणे त्यास|मागील जन्मात| शारदा ही होती| ब्राह्मणकन्या ||33||
भामिनी रूपात | सवतीस पीडा | तिने बहु दिली | त्या जन्मात ||34||
एका तरुणाचे | मन हे जडले | भामिनीवरती | जन्मात त्या ||35||
झिडकारल्यावरी | त्यास भामिनीने | त्वरित झुरून | मृत झाला ||36||
सवतही मेली | देवोनिया शाप | भामिनीस तेंव्हा | वैधव्याचा ||37||
मृत तरूण तो | याच जन्मी झाला | अल्पायू भ्रतार | शारदेचा ||38||
द्रविड देशात | अजूनही आहे | तिचाच भ्रतार | पूर्वजन्मीचा ||39||
स्वप्नात येवोन | देईल तो भोग | होई पुत्रप्राप्ती | शारदेला ||40||
शारदानंदन | नामे होई ख्यात | कीर्ती पसरेल | दूरदेशी ||41||
सत्यात उतरे | देवीचा आशिष | गर्भवती झाली | शारदा ती ||42||
जग सारे तिची | करू लागे निंदा | पापी म्हणोनिया | हिणविती ||43||
आकाशवाणीने | देवी बोले सत्य | शारदेस पापी | बोलू नये ||44||
ईश्वराची माया | अद्‌भूत अगम्य | चंद्र तारे कसे | तरंगती ||45||
गर्भामध्ये जीव | वाढतसे कसा | देवत्वाची शक्ती | अपरिमीत ||46||
युपकेतपुत्र | श्रेष्ठ ऋषी शृंगी | सत्यवती पोटी | मत्स्य आला ||47||
रोहिणीचे पोटी | रेवतीरमण | म्हशीपोटी आला | महिषासूर ||48||

सांब घाली जन्मा | मुसळास एका | देवाची करणी | अगाध असे ||49||
शारदेचा गर्भ | निष्पाप पावन | निंदा करे त्याच्या | मुखी किडे ||50||
जन्मा येई असा | शारदानंदन | पंडित बनला | विद्यावान ||51||
शिवरात्री एका | पुत्रास घेवोन | शारदा ती गेली | गोकर्णक्षेत्री ||52||
तिचा पती तेंव्हा | भेटे अचानक | ओळखती दोघे | एकमेकां ||53||
देवोनिया त्यास | अर्धे पुण्य वेगे | राहली आनंदे | त्याच्या सवे ||54||
शारदानंदन | पालकसेवेत | सदा राही व्यग्र | शिवकृपे ||55||
माता व पित्याची| नाही केली सेवा| तयाचे आयुष्य| व्यर्थ जाणा ||56||
शारदेचे पूर्ण | कुटुंब जाहले | शिवप्रसादाने | पुण्यवान ||57||
संपूर्ण जाहला| दहावा अध्याय| मनी तो पुजावा| त्र्यंबकेश||58 ए 492||

श्री

अध्याय अकरावा

रुद्राक्ष महात्म्य (भद्रसेन आख्यान)

रुद्राक्ष महात्म्य | आगळे वेगळे | शिवपूजनात | खरोखर ||1||
हजार रुद्राक्ष | सर्वांगी धारण | शिवस्वरूपची | त्यास जाणा ||2||
सोळा रुद्राक्ष ते | प्रत्येक हातात | जटेत बांधावा | एक फक्त ||3||
बारा बारा बांधा | मनगटामध्ये | गळयात बत्तीस | बांधावे जी ||4||
जटेभोवताली | चोवीस रुद्राक्ष | कानामध्ये घाला | सहा सहा ||5||
गळयामध्ये ल्यावी | माळ ती सुंदर | तिच्यात रुद्राक्ष | एकशेआठ ||6||
एकमुख किंवा | पाच सहा आठ | चौदामुखी तोही | लक्ष्मी देई ||7||
रुद्राक्ष मण्याने | रोज केल्या जप | यशस्वी होईल | हर मंत्र ||8||
पतिव्रता भार्या | सद्‌गुणी मुलगा | शिवभक्त गुरू | चौकस श्रोता ||9||
श्रद्धावान शिष्य | क्षमाशील नेता | लाभती हे सारे | पुण्याईने ||10||
काश्मीर नरेश | भद्रसेन नृप | चतुर प्रधान | त्याला लाभे ||11||
दोघांचीही होती | शिवावर भक्ती | जाहली दोघांस | पुत्ररत्ने ||12||
राजाचा सुधर्म | कुमार सुंदर | तारक तो पुत्र | प्रधानाचा ||13||
त्यजुनि वैभव | दोन्हीही कुमार | सर्वांगास भस्म | रुद्राक्ष गळा ||14||
शिवनामी रत | रहाण्यात सुख | दोघेही मानिती | सर्वकाळ ||15||
वाशिष्ठांचे नातू | पराशर ऋषी | महालात आले | एके दिनी ||16||
जनमेजयाच्या | सर्पयज्ञावेळी | जसे आले मधे | अगस्ती मुनी ||17||
पराशराच्या त्या | राक्षसयज्ञात | मध्यस्थी ही केली | पुलस्तीने ||18||
विश्वामित्रांशीही | ज्याने केली स्पर्धा | असे ते महान | पराशर ||19||

राजाचा तो गुरू | शुभयोगिंद्र जो | पराशरांचाही | नातू होय ||20||
भद्रसेन राजा | सांगे पराशरा | दोघांची ही कथा | विरक्तीची ||21||
मुनी त्याच वेळी | सांगू लागले ते | कारण दोहोंच्या | स्वभावाचे ||22||
काश्मीर देशीच्या | नंदीग्राम गावी | महानंदा वेश्या | शिवभक्त ||23||
सोमवार प्रदोष | शिवरात्र व्रत | करी श्रावणात | कोटीलिंगे ||24||
कुक्कुट मर्कट | तिचे सवंगडी | कंठात तयांच्या | रुद्राक्षमाळा ||25||
सौदागर रूपे | शंकर एकदा | तियेच्या महाली | पोहोचले ||26||
पाहून तयाचे | दिव्य असे रूप | महानंदा मनी | हरखली ||27||
काढून त्याने देता | बहुमोल कंकण | तीन दिन देह | त्यास दिला ||28||
सौदागरानेही | दिव्यलिंग देत | सांगितले तिला | जपावया ||29||
भंगल्यास लिंग | जाईन अग्नीत | स्वये बोलले ते | महादेव ||30||
म्हणे महानंदा | सांभाळेल लिंग | कुक्कुट मर्कट | यांची जोडी ||31||
जाणून बुजून| लावोनिया आग | शिव तिची आज | परीक्षा पाही ||32||
नष्ट जाहल्याने | दिव्य शिवलिंग | सौदागर करी | अग्निप्रवेश ||33||
जाणूनी तयास | स्वतःचाच पती | महानंदा करी | सहगमन ||34||
जटाधारी शिव | प्रकटे सत्वर | महानंदेस तो | झेली वेगे ||35||
दिधली तियेस | शिवगती त्याने | नंदीग्रामवासी | तारीयले ||36||
मुनींकडे राजा | मागे खुलासा तो | दोन पुत्र तेचि | असे कसे ||37||
पराशर पुढे | सांगती नृपास | कुक्कुट मर्कट | हेचि पुत्र ||38||
दोघांचे भविष्य | विचारी तो राजा | पराशरांनाही | त्याच वेळी ||39||
राजपुत्र मात्र | असे अल्पायुषी | ऐकून राजास | मूर्च्छा आली ||40||
पुसता उपाय | सांगे मुनिवर | रुद्रपारायणे | करावया ||41||
रुद्राचा महिमा | अपार तो आहे | संकट टळेल | खरोखर ||42||
स्थापन करोन | शतघटांची ही | पावन जलाने | स्नान घाल ||43||
दहा सहस्त्र ती | करिता आवर्तने | सातदिनी टळे | गंडांतर ||44||
राजाने मानली | गुरूआज्ञा झणी | वाचती पुत्राचे | पंचप्राण ||45||
सांगू लागे पुत्र | मृत्यूची ती कथा | गणांनी तयास | वाचविले ||46||
भद्रसेने पुन्हा | महायज्ञ केला | प्रमाणाबाहेर | दानधर्म ||47||
नारद पातले | तेंव्हा महालात | सांगती राजास | सत्यकथा ||48||
स्वर्गातून येता | भूतलामाजी मी | शिवदूत भेटले | वाटेमध्ये ||49||
शिवआज्ञेपाई | वीरभद्राहस्ते | मृत्यूस परत | पाठवले ||50||
सर्वांचेच केले | शिवाने तारण | अंती पोहोचले | शिवलोकी ||51||

शंभर रुद्रांनी | मानव तो होई | शतायुषी आणि | सदासुखी ||52||
रुद्राचे महात्म्य | सांगे हा अध्याय | वाचणारा होई | शिवरूप ||53||
अकरावा अध्याय | जाणा रुद्ररूप | इच्छित देतसे | अल्पावधीत ||54||
मृत्युंजय जप | रुद्र अनुष्ठान | टाळतसे सर्व | इडापिडा ||55||
संपूर्ण जाहला|अकरावा अध्याय|सदा मनी शिव| वसवावा||56 ए 548||

श्री

अध्याय बारावा

शिवभजन महात्म्य (विदुर-भस्मासूर आख्यान)

वर्ण कोणताही | असला तरीही | शिवकीर्तनास | अंगिकारा ||1||
शिवनाम एक | जगामाजी सत्य | बाकी सारे मिथ्य | जाण तूचि ||2||
चालू असल्यास | शिवाचे कीर्तन | ऐकण्यास जावे | झडकरी ||3||
वक्ता तो असावा | चतुर पंडित | मधाळ वाणीचा | विद्यावान ||4||
श्रोताही नसावा | पापी आणि धूर्त | नास्तिक दांभिक | कू लक्षणी ||5||
कथा ती ऐकावी | एकाग्र चित्ताने | वक्त्याचा सन्मान | कर्तव्य ते ||6||
असता डोळ्यावर | निद्रेचा प्रभाव | शिवकीर्तनास | ऐकू नये ||7||
तोंडात तांबूल | डोईवर फेटा | असता त्या सभेत | बसू नये ||8||
पसरता पाय | करता विषयांतर | शिवकथेची ती | हेळसांड ||9||
दक्षिण देशात | अमंगळ ग्राम | नीतीशून्य होते | नावापरी ||10||
विदुर नामक | तेथे एक विप्र | वेश्येच्या आहारी | होता गेला ||11||
बहुला नामक | त्याची होती भार्या | वाईट चालीची | क्षूद्र नारी ||12||
पावलासे मृत्यू | विदुर ब्राह्मण | नरकयातना | भोगतसे ||13||
बहुलेस झाली | मग पुत्रप्राप्ती | पिता त्याचा कोण | ठाव नाही ||14||
पुत्रासह | गेली गोकर्णक्षेत्रास | शिवकीर्तन ती | ऐकू लागे ||15||
वेश्येचे कुभोग | ऐकून बेचैन | शरण ती गेली | पुराणिकास ||16||
विप्र देई तिला | षडाक्षर मंत्र | शिवलीलामृत | ऐकवले ||17||
शिवकथा रूपी | परिसाचा स्पर्श | होता तिचा जन्म | उद्धरला ||18||
शिवलीलामृत | काव्य असे थोर | अंगीकार केल्या | पूर्ण मुक्ती ||19||
बहुला पोहोचे | शिवलोकामध्ये | धरिले चरण | पार्वतीचे ||20||
म्हणाली देवीस| पतीचाही माझ्या | करावा उद्धार | कृपा व्हावी ||21||
सांगू लागे माता | पिशाच्य योनीत | तुझा पती आहे | भटकत ||22||
ऐकविता त्यास | शिवकथा मात्र | पावन होईल | झडकरी ||23||
बहुलेसहित | तुंबर ऐकवी | शिवकथा त्यास | मनोभावे ||24||

झालासे उद्धार | विदुराचा तेंव्हा | केला तुंबराने | मंत्रोपदेश ||25||
पंचाक्षर मंत्र | घेवोनी दोघे ते | पोहोचले अंती | शिवलोकी ||26||
शिवभस्मातील | खड्यापासूनी तो | जन्मा येई एक | भस्मासूर ||27||
शिवे केली आज्ञा | मृत्यूलोकातून | रोज तू आणावे | चिताभस्म ||28||
स्वामीआज्ञेपायी | भस्मासुर आता | चिताभस्म शोधी | हर दिन ||29||
नररुंडमाळ | आणुनी शिवाच्या | गळयामध्ये रोज | घालतसे ||30||
शिव तेंव्हा राही | स्मशानात मोदे | अंगीकार करी | वैराग्याचा ||31||
उन्मत्त जाहला|भस्मासूर जेंव्हा|पृथ्वीच्या नाशाची| त्याला इच्छा||32||
म्हणे शंकरास | मिळालेच नाही | आज चिताभस्म | पृथ्वीवर ||33||
चालू ठेवण्यास | माझा नित्यनेम | मज वर द्यावा | शंकरा तू ||34||
ठेवीन मी हात | ज्याचे डोईवर | जळून तयाचे | भस्म व्हावे ||35||
देवांची विनंती | तेंव्हा डावलून | शंकराने त्यास | वर दिला ||36||
हाहाःकार मग | झाला पृथ्वीवर | भस्मासूर करी | अत्याचार ||37||
शंकराच्या मागे| लागे भस्मासूर| शिव नाही त्याच्या| हाती आले ||38||
करी विनवणी | विष्णूस भवानी | करावा म्हणाली | हस्तक्षेप ||39||
मोहिनी रूपात | विष्णू भगवान | पृथ्वीवर तेंव्हा | प्रकटले ||40||
वटवृक्षरूपी | शंकरासमोर | नृत्य चालू झाले | मोहिनीचे ||41||
हावभावाची त्या | करीत नक्कल | भस्मासूर करी | नृत्य तेंव्हा ||42||
मोहिनीप्रमाणे | हात डोईवर | ठेवोनी क्षणात | झाला भस्म ||43||
रूप विष्णूचे ते | पाहून शिवाचा | एकाएकी झाला | वीर्यपात ||44||
अष्टभैरवांचा | झाला मग जन्म | असती शिवाचे | पूर्ण अंश ||45||
भस्मासूरअंत | करोनी जाहले | धन्य दोघेजण | हरी हर ||46||
बाराव्या अध्यायी | जाहले दोघेही | कैलास वैकुंठ | एकरूप ||47||
अगाध ही आहे | शिव विष्णू लीला | पूजन करोनी | अंबा धन्य ||48||
संपूर्ण जाहला| बारावा अध्याय| नमन करावे| रुद्राला त्या||49 ए 597||

श्री

अध्याय तेरावा

शिव-पार्वती विवाह वर्णन (दक्ष- कार्तिकेय आख्यान)

अपर्णेचा नाथ | शिव भोळा सांब | कर्पूरगौर तो | नीलकंठ ||1||
नतमस्तकाने | करोनी वंदन | शंकराचे घ्यावे | आशीर्वाद ||2||
कोणे एके काळी | दक्ष प्रजापती | करणार होता | महायज्ञ ||3||
सर्व देवतांना | देई आमंत्रण | सदाशिवा मात्र | वगळले ||4||

रूपाची शिवाच्या | त्याने केली चेष्टा | मनोमनी त्यास | रागे भरी||5||
जरी आले नाही | घरी आमंत्रण | निघाली पार्वती | माहेरास ||6||
म्हणाले शंकर | जाऊ नको तिथे | आगांतुकपणे | मुळीसुद्धा ||7||
नारदाची आज्ञा | मानोन पार्वती | दक्षराजाकडे | पोहोचली ||8||
कन्येस टाळून | तिचा अपमान | राजा करी तेंव्हा | मुद्दामून ||9||
काय तुझा पती | स्मशानी राहतो | अवतार त्याचा | वेड्यापरी ||10||
होता मानहानी | संतापे पार्वती | यज्ञकुंडामध्ये | मारे उडी ||11||
शंकर क्रोधाने | धाडी वीरभद्र | निपटण्या दक्ष | क्षणार्धात ||12||
निरनिराळी रूपे | घेऊन पळाले | जमलेले सारे | देवगण ||13||
वीरभद्राने त्या | उगवला सूड | पूष भग आणि | रुत्विजावर ||14||
दक्षाचे ते शीर | तोडून तयाने | केला चेंदामेंदा | क्रोधापाई ||15||
शिवाची जो चेष्टा | करील तयाची | होईल ही गती | बोलला तो ||16||
श्वसुराची हत्या | नको बा शंकरा | म्हटले तयास | देवगण ||17||
दक्ष देहावरी | बोकडाचे शिर | लावोनिया दिले | जीवदान ||18||
हिमालायापोटी| पुन्हा घेई जन्म| मागील जन्मीची| भवानीमाता ||19||
मैनाक पर्वत | बंधू तिचा थोर | देई तो आधार | बहिणीस ||20||
उमेच्या सौंदर्या | मुळी नाही मिती | द्वितीय जन्मात |आल्यावरी ||21||
हिमालय गेला | शिवदर्शनास | पार्वतीच्या सवे | एकेदिनी ||22||
तल्लीन दोघेही | शिवकीर्तनात | शंकराची सेवा | कर्ते झाले ||23||
शंकरसेवेत | सख्यांसह रत | भक्तीरसामध्ये | देवी न्हाली ||24||
तारकासुराच्या | तीनही पुत्रांनी | केली शिवसेवा | मनोभावे ||25||
स्वतःचे मस्तक | शिवास अर्पून | महादेवा केले | प्रसन्न ही ||26||
त्रिपुर साथीने | सृष्टी केली कष्टी | सर्वत्र माजला | हाहाःकार ||27||
सर्व देव गेले | विष्णूला शरण | मग तो गाठला | भोळासांब ||28||
ऐकून विनंती | शिव तो सांप्रती | म्हणाला विष्णूस | घाली अट ||29||
सर्वसोयींयुक्त | रथ मज द्यावा | करण्यास वध | त्रिपुराचा ||30||
पृथ्वीचा तो रथ | सूर्य चंद्र चाके | चारी वेद केले | चार अश्व ||31||
शास्त्ररुपी दोर | पुराणाचे तट | सुकुमार बाण | करविला ||32||
रथी एक पाय | दुजा नंदीवर | ठेवून शिवाने | केले युध्द ||33||
अमृताचे कुंड | नष्ट ते करोन | त्रिपुर वधाचा | करी यत्न ||34||
शिवदेहातून | घर्मरुपी गंगा | लोचनात पाणी | रुद्राक्ष ते ||35||
कळे जेंव्हा त्यास| दैत्यांच्या पत्नींच्या| पातिव्रत्यापायी|नाही जय ||36||

करवी तयांना | व्यभिचार खूप | क्षणार्धात पुण्य | त्यांचे गेले ||37||
विष्णूबाणावर | पाशुपत अस्त्र | लावून सोडला | त्याने वेगे ||38||
हादरे ब्रह्मांड | त्रिपुरासहित | तारकापुत्रांचा | झाला वध ||39||
क्रोधे पेटोनिया | तारकासुराने | चंद्र सूर्य दोहो | पळवले ||40||
भागीरथी गंगा | पळवून त्याने | बनविले दासी | देवतांना ||41||
ब्रह्मा विष्णू इंद्र | बोलले तिघेही | विचार करोनी | एकमुखे ||42||
तारकासुराचा | होईल तो वध | शिवपुत्राहस्ते | खचितच ||43||
तत्पूर्वी तो व्हावा | विवाह उमेचा | सदाशिवासह | शुभयोगे ||44||
यास्तव तिघांनी | धाडिला मदन | शंकराचे ध्यान | मोडावया ||45||
पार्वतीरूपात | रती पुढे उभी | मदन शिरला | शिवमनी ||46||
उघडे शंकर | तृतीय तो नेत्र | मदनची मृत | क्षणार्धात ||47||
सदाशिव बोले | रतीस मदन | रुक्मिणीचे पोटी | येईल पुन्हा ||48||
ब्रह्माच्या कन्येस| भोगल्याची शिक्षा | मदनास दिली | चतुराननने ||49||
हिमाद्रीची कन्या | पार्वतीरूपात | शिवासाठी व्रत | करी नित्य ||50||
पाहण्या परीक्षा | उमेची शंकर | बटूवेषामध्ये | प्रकटले ||51||
स्वतःचीच निंदा | करुनी उमेला | चिथवले त्याने | एकाएकी ||52||
संतापे पार्वती | देऊ लागे शाप | क्षणात तो आला | निजरूपी ||53||
लग्नास होकार | शंकराने दिला | तयारी ती झाली | पूर्णपणे ||54||
चैत्र मासातील | शुध्द अष्टमीला | दोघे होती पुन्हा | विवाहबद्ध ||55||
होमादरम्यान | पाहूनी एकदा | पार्वतीचे नख | क्षणभर ||56||
विधीच्या मनात | आगळीक येता | झणी तो कोपला | सदाशिव ||57||
ब्रह्मदेवाचे हो | पाचवे मस्तक | तोडी तो तात्काळ | खड्गायोगे ||58||
चार युगांमध्ये | शिव पार्वतीला | झाले नाही मुळी | पुत्ररत्न ||59||
याचक रूपात | पोहोचला अग्नी | पार्वतीच्या दारी | एकेदिनी ||60||
शंकर आज्ञेने | शिवशुक्ररस | उमा देई तेंव्हा | याचकास ||61||
अती मनोभावे | केल्याने प्राशन | अग्नी झाला | पुढे गरोदर ||62||
खाली जे सांडले | पारदरूपात | कुंडात साठले | त्याच वेळी ||63||
गंगेच्याकाठी ज्या| सहा ऋषीपत्नी|त्यांच्यापोटी घाली|अग्नी गर्भ ||64||
लज्जेने तयांनी | केला गर्भत्याग | त्यातून जन्मला | षडानन ||65||
कार्तिक मासात | कृत्तिका योगात | जन्मल्याने झाला | कार्तिकेय ||66||
शिवाचे स्वरूप | तोची कार्तिकेय | पहिला सुपुत्र | शंकराचा ||67||
पाहून पुत्राचा | महापराक्रम | कार्तिकास केला | सेनापती ||68||

तारकासुराचा | अंत करण्याची | शिवाने तयाला | केली आज्ञा ||69||
मयूर आरूढ | होऊन सत्वर | चालून तो गेला | दैत्यावर ||70||
विक्राळ रूपात | प्राशन ते केले | तारकाचे तीर | कार्तिकेये ||71||
सात दिन त्याने | केले मल्लयुद्ध | अंती तो मारला | तारकासूर ||72||
झालासे आनंद | देवदेवतांना | सुटका होतसे | सर्वांचीच ||73||
सात वर्षांचा तो | षडानन झाला | इंद्राच्या सेनेचा | सेनापती ||74||
झाला व्रतबंध | शिवपुत्राचाही | तिर्थक्षेत्री गेला | फिरण्यास ||75||
परतून येता | माता म्हणे त्यास | विवाह् करावा | तू बा आता ||76||
विचारू लागला | कशी असे नारी | कधी न देखली | मी यापूर्वी ||77||
माझ्यासारखीच | असते ललना | पार्वती बोलली | कार्तिकेया ||78||
घेऊन त्यातला | फक्त मतितार्थ | षडानन बोले | पार्वतीला ||79||
सर्व स्त्रिया मला | मातेच्या समान | करणार नाही | विवाह् मी ||80||
निघोनी तो गेला | पार्वती जाहली | पुत्रवियोगाने | शोकाकूल||81||
बोले षडानन | नारीने दर्शन | माझे घेऊ नये | कदापीही||82||
कार्तिक मासात | कृत्तिका योगात | नर घेता माझे | दर्शनास||83||
होई भाग्यवंत | तोचि जन्म सात | लक्ष्मी सरस्वती | कृपा करी||84||
व्याकूळ मातेस | एकदा भेटून | कार्तिक तो गेला | अरण्यात||85||
संपूर्ण जाहला|तेरावा अध्याय| सदा मनी ठेवा| सांब भोळा||86 ए 683||

श्री

अध्याय चौदावा

पुराण महिमा वर्णन (भिल्लीण-श्रीयाळ आख्यान)

चौदावा अध्याय | सांगे आपणास | संतोषदायक | काही कथा ||1||
गणेश कार्तिक | बालपणी होते | अवखळ खूप | सुकुमार||2||
कोणे एके दिनी | देव गजानन | करीत असता | स्तनपान ||3||
भांडू लागला तो | कार्तिकस्वामीशी | पाहून स्तंभित | शिव गौरी ||4||
षडानन म्हणे | कसा गजानन | जन्मास हा आला | लांबनाक्या ||5||
गणपती म्हणे | सहा तोंडाचा हा | कसा तो विचित्र | कार्तिकेय ||6||
अंबा तेंव्हा बोले | शिव जसा आहे | पंचमुख तसा | हा षण्मुख ||7||
गजानन मोजी | गुहाचे ते डोळे | स्वतःची बोटे | वापरून ||8||
कार्तिकेय पण | गणेशाची सोंड | किती लांब मोजी | विती मापे ||9||
म्हणे कार्तिकेय | गणेश अधाशी | भांडण दोघांचे | संपे अंती ||10||
जगदंबा बोले | भोळया शंकरास | शिरावरी दिसे | स्त्रीचे मुख ||11||

शिव बोले तिला|शिरी माझ्या जळ|त्याच्यामुळे भास|तुला झाला ||12||
शंका आली पुन्हा | पार्वती बोलली | परत दिसले | लोचन तिचे ||13||
शिव तिचे तेही | खोडून बोलणे | म्हणे तळयातले | ते कमळ ||14||
चालला संवाद | खूप वेळ त्यांचा | पत्करली हार | पार्वतीने ||15||
काढोनिया पुढे | त्यांनी सारीपाट | खेळावया केली | सुरुवात ||16||
नारद येवोनी | लावी तेंव्हा कळ | पणाला लावा की | काहीतरी ||17||
शंकर हारला | सर्व वस्तू जेंव्हा | नारद बोलला | सदाशिवा ||18||
तुमचा महिमा | व्यर्थ आहे देवा | विश्वाची ही सत्ता | मायाधीन ||19||
ऐकून तयाचे | टोचणारे बोल | शंकर कोपले | एकाएकी ||20||
निघून जाऊन | झाले भूमीगत | पार्वती तयांचा | शोध घेई ||21||
जाणण्या शिवरूप | जप तप झाले | नाही थांगपत्ता | शंकराचा ||22||
जगदंबा करी | त्याची विनवणी | चुकीची कबुली | देत असे ||23||
झाला साक्षात्कार | दिसला तो सांब | हिमालयामध्ये | लपलेला ||24||
म्हटली पार्वती | याच रुपामध्ये | जाता पुन्हा स्वारी | रागावेल ||25||
म्हणून धरोन | भिल्लिणीचे रूप | शिवाच्या समीप | प्रकटली ||26||
नृत्य व गायन| स्वर्गीय तालात | भिल्लीण ती करी | पदलालित्य ||27||
उघडता नेत्र | शिव आकर्षित | म्हणे मी घायाळ | पुरा झालो ||28||
विवाह करण्याची|करी तो विनंती|दावी असमर्थता| भिल्ल नारी ||29||
म्हणे पार्वतीस | सोडोनिया तुम्ही | कसे इथे आला | दूरवर ||30||
शंकराने खरा | वृत्तांत सांगोन | नाराजीच पुन्हा | व्यक्त केली ||31||
शेवटी घेवोन | शंकरास पुन्हा | अंबामाता गेली | कैलासास ||32||
स्वस्थानी बसवोन | दाविले स्वरूप | बसली शिवपाद | पकडून ||33||
अशा प्रकारे ती | जगदंबा पुनश्च | गेली खरोखर | शिवसमीप ||34||
एके दिनी पुन्हा | दोघांच्या समीप | अवतरले ते | नारदमुनी ||35||
सांगती शिवास|श्रीयाळ राजाच्या|औदार्याची ख्याती|विस्तारोन ||36||
म्हणती नारद | तुझाच तो भक्त | पावलासे ख्याती | त्रिखंडात ||37||
शिव तो पातला| श्रीयाळाचे घरी | घेण्यास परीक्षा | औदार्याची ||38||
स्वीकार करोनी| सत्काराचा छान| बोलला इच्छा ही | मनातली ||39||
चिलया बाळाच्या | मांसाचे जेवण | तूच मज द्यावे | नृपश्रेष्ठा ||40||
ऐकोनी तयाची | भलतीच इच्छा | श्रीयाळाने केले | पुत्रा ठार ||41||
राखून मस्तक | बाकीचे शरीर | शिजवून वाढी | शंकरास ||42||
तेंव्हा म्हणे शिव | पुन्हा नृपाळास | मस्तक देखील | मला वाढ ||43||

दिली आज्ञा त्याने | चांगुणा मातेस | गायन करीत | कांडी शीर ||44||
दगड ठेवून | पुन्हा मनावर | चिलयाचे शीर | कांडवले ||45||
बसविले त्याने | अतिथीस पुन्हा | पानात वाढले | नरमांस ||46||
शिवाचे ना झाले | पुन्हा समाधान | म्हणून पुनश्च | बोलला तो ||47||
घरी ना जेवेन | निपुत्रिकाचे मी | म्हटले शंकर | त्याच वेळी ||48||
व्याकूळ चांगुणा | म्हणे माझे पूर्ण | सर्वस्वचि गेले | काय करू ||49||
द्रवले हृदय | शिवशंकराचे | म्हटले तिला ते | वर माग ||50||
एकच मागणे | चांगुणा मातेचे | निपुत्रिक कोणी | म्हणू नये ||51||
त्या क्षणी परत | चिलया बाळास | दिले जीवदान | त्रिनेत्राने ||52||
चिलया बसला | राजगादीवर | माय तात होती | मनीधन्य ||53||
श्रीयाळ चांगुणा | उद्धारून गेले | अंती पोहोचले | शिवपदा ||54||
चौदा भुवनांचे| सार ते सांगण्या| शिवलीलामृती | चौदा अध्याय ||55||
पठण श्रवण | लेखन अथवा | त्याचे संरक्षण | थोर होय ||56||
लागता मनाला | शिवाचा तो ध्यास | प्रसन्न होईल | शिवशंभू ||57||
इच्छित सर्वही | या लोकी भोगून | अंती जाई तोही | शिवपदा ||58||
संपूर्ण जाहला|चौदावा अध्याय|जीवनची व्हावे| शिवरूप ||59 ए 742||

श्री

अध्याय पंधरावा

शंकराचार्य अवतार वर्णन (शंकराचार्य आख्यान)

विश्वाचा तारक| भवभय हारक| त्रिताप नाशक| शिव तूची ||1||
प्रसन्न होवोन| देशी पायी स्थान| औदार्य तुझे ते| अमर्याद ||2||
असशी कृपाळू| स्मरती जे नित्य| तयांना सत्वर| उद्धरिसी ||3||
कलियुगी होता| जन बुद्धी भ्रष्ट| घेतला भूवर| अवतार ||4||
चारही ते वर्ण| जैनांच्या आहारी| जाण्यापासूनी तू| वाचविले ||5||
दुसरा उद्देश| शिवाचे चरित्र| जनमानसात| रुजविणे ||6||
चतुराननाने| विश्वाबरोबर| सहज निर्मिले| चार वेद ||7||
करण्यास त्यांच्या| शब्दांची उकल| ऋषींनी निर्मिली| शास्त्रे बहू ||8||
कलियुगामध्ये| वेदांचा अभ्यास| त्यजूनी मानव| कष्टी झाला ||9||
करण्या सत्वर| त्यांचाही उदधार| व्यासांच्या रूपात| आला हरी ||10||
लिहून ठेवली| अठरा पुराणे| महाभारत ही| रचिले त्याने ||11||
कली प्रादुर्भाव| झाला त्यानंतर| बौदध मताहारी| गेले जन ||12||
वेद आणि शास्त्र| पुराण महती| कमी होऊ लागे| झडकरी ||13||

मंडणमित्र नामे| एक जैन साधू| विद्वान तो अती| फर्डा वक्ता ||14||
अनुष्ठानापाई| केले त्याने वश| संपूर्ण हे विश्व| सहजगत्या ||15||
झाला सुरु त्याचा| भूवरी अंमल| श्रुति स्मृती गेल्या| थबकून ||16||
सरस्वतीलाही| करुनीया वश| मद्यपानात तो| बुडलासे ||17||
बुडला तो धर्म| भूलोक कष्टात| पाहून तो शिव| रागावला ||18||
जैन धर्माहारी| गेल्याने पृथ्वीचा| होणारा संहार| पाहवेना ||19||
अनाथांचा नाथ| पतितोद्धारक| दिनानाथ घेई| नरदेह ||20||
शंकराचार्यांच्या| प्रसन्न रूपात| पृथ्वीवर शिव| अवतरे ||21||
शास्त्रांचा करोनी| सखोल अभ्यास| घेतला संन्यास| धर्मासाठी ||22||
शिष्यांसमवेत| फिरता सर्वत्र| आले सर्वजण| कासारांकडे ||23||
मागती ते भिक्षा| जैन कासारांनी| तप्त काचरस| पिण्या दिला ||24||
शंकराचार्यांनी| अती तप्त रस| सहज पिऊन| दाखविला ||25||
आले ते कासार| क्षणात शरण| यती पाद युग्म| पकडले ||26||
नंतर दिधले| वादविवादास| मंडणमित्रास| आमंत्रण ||27||
सुरु झाला वाद| दोहोंमध्ये मग| वेद ऋचांचे ते| आकलन ||28||
सरस्वती मुखे| मंडणमित्र हो| आचार्यांचे करी| समाधान ||29||
ऋग्वेदाची चर्चा| संपन्न होवोन| सुरू झाला पुढे| यजुर्वेद ||30||
शंकरमहर्षी| विचारी मध्येच| ऋग्वेदामधील| शंका एक ||31||
चुकविता क्रम| थबके सरस्वती| परत मागचे| विसरली ||32||
क्रम सोडुनिया| मधलाच भाग| म्हणू न शकली| सरस्वती ||33||
कळले आचार्यांना| सरस्वती मुखे| मंडणमित्र तो| वाद घाली ||34||
संतापून मनी| बोलले देवीस| इथे अधर्म तू| माजविला ||35||
म्हणोनी रहावे| नीच लोकांमध्ये| पुन्हा कोणा नको| दावू तोंड ||36||
देवीनेही मग| संतापाच्या पोटी| शंकराचार्यांस| दिला शाप ||37||
आलास जरी तू| धर्म स्थापण्यास| होई अंत तुझा| कीटकदेशी ||38||
आचार्यांनी केले| शास्त्रांना स्थापन| वेदाध्ययनही| सुरू झाले ||39||
उपदेश केला| जनसामान्यांस| सद्गुरू करावा| प्रत्येकाने ||40||
कलीयुगामध्ये| भंगूर आयुष्य| सोडू नये कधी| देवपूजा ||41||
शिवलीलामृत| नेहमी ऐकावे| मनात भजावा| महादेव ||42||
संपूर्ण जाहला|पंधरावा अध्याय|गिरीश जाहला|अती धन्य||43 ए 785||

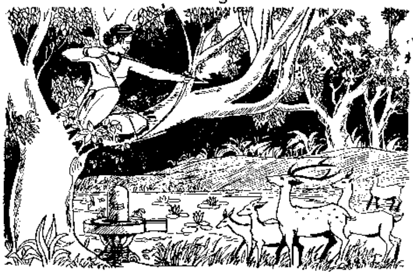
ॐ

- गिरीश सुधीर मोडक

अध्याय पहिला

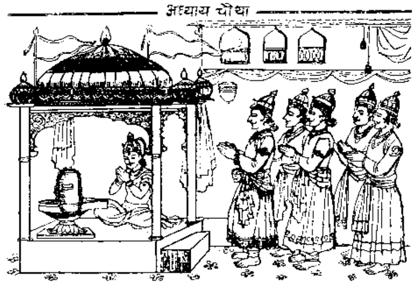
अध्याय दुसरा

अध्याय तिसरा

अध्याय चौथा

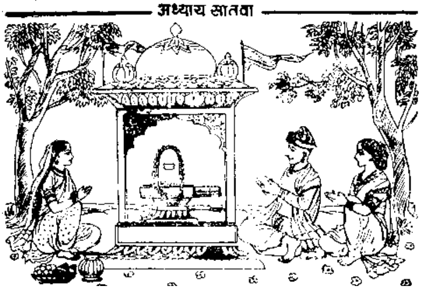
अध्याय पाचवा

अध्याय सहावा

अध्याय सातवा

अध्याय आठवा

अध्याय नववा

अध्याय दहावा

अध्याय अकरावा

अध्याय बारावा

अध्याय तेरावा

अध्याय चौदावा

अध्याय पंधरावी

|| संक्षिप्त श्री शिवलीलामृत ||

: प्रकाशक :
गिरीश सुधीर मोडक
११७६, सदाशिव पेठ,
श्रीकृपा अपार्टमेंट,
लिमयेवाडी, पुणे ४११०३०

मूल्य : ` ०५/-